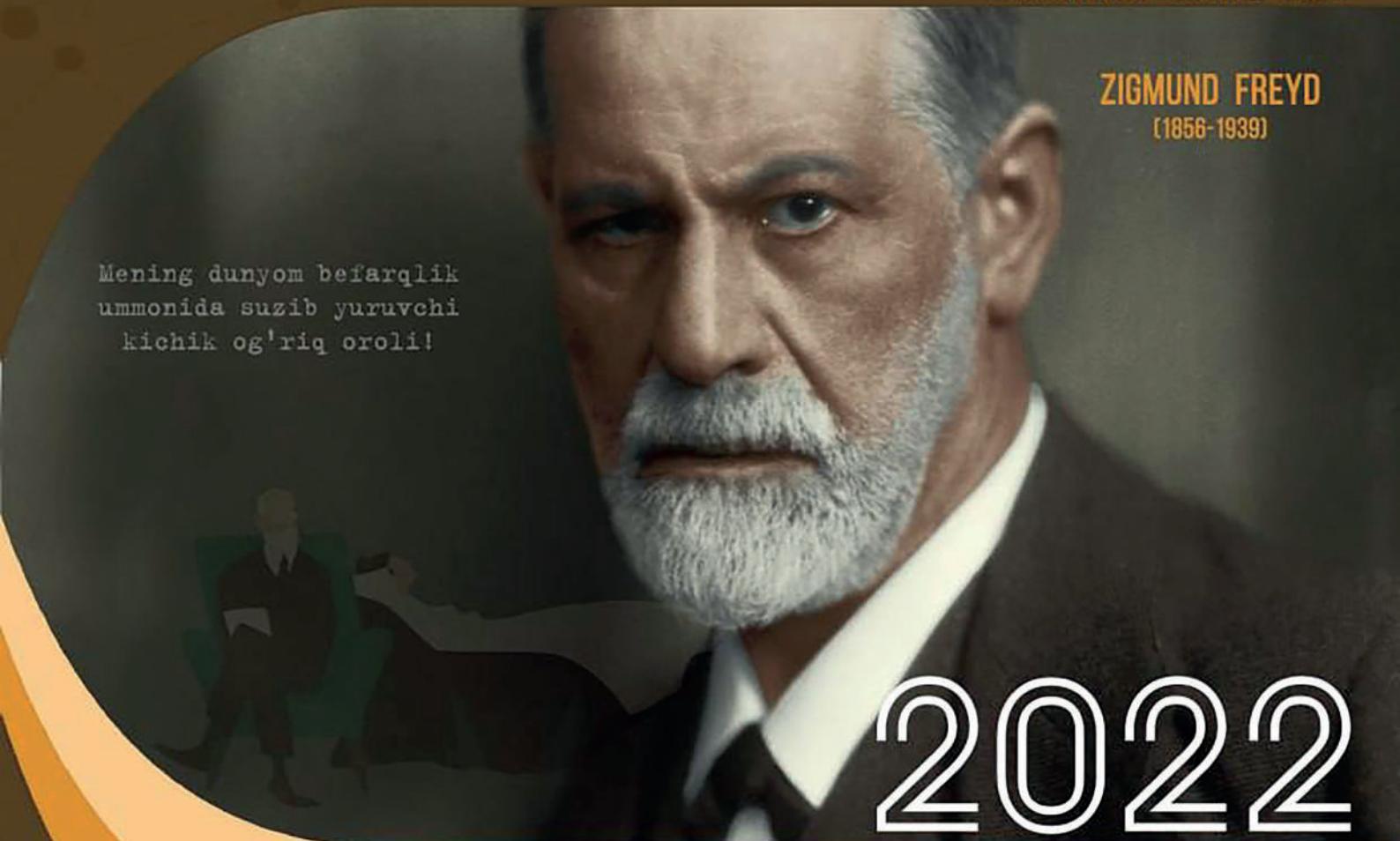

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA ILMIY TADQIQOTLAR: DAVRIY ANJUMANLAR

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

Mening dunyom befarqlik
ummonida suzib yuruvchi
kichik og'riq oroli!

ZIGMUND FREYD
(1856-1939)

2022

MAY
№40

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.l, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
5-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-5**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-5**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда илмий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 40-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 май 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 13 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишиланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илгор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Хуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Раҳима (Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фаргона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидағи изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси хузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохода Юсуповна (Ўзбекистон Республикаси Ёшлиар ишлари агентлиги хузуридаги ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти)

6.Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш худудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Раҳматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни

Phd Воҳидова Меҳри Ҳасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидағи инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят ҳалқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброҳимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобоҳонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт

Доцент Чариеv Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманганд мухандислик-курилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманганд мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.Ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Рахмонова Доно Қаҳхоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўқтам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География

Йўлдошев Лазиз Толивович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулdir.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ

1. Bunyod Shakirov	
DIPLOMATIC RELATIONS OF UZBEKISTAN.....	7
2. Маматқұлов Шохрух Құдратжон ўғли	
ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ТИЗИМИДА ХАЛҚ ҚАБУЛХОНАЛАРИ ФАОЛИЯТИНИНГ ХУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА УЛАРНИНГ МАҚОМИНИ МУСТАХҚАМЛАШ	10

ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ

DIPLOMATIC RELATIONS OF UZBEKISTAN

Bunyod Shakirov

Master degree, Independent Researcher

Uzbekistan, Tashkent.

buned.7@mail.ru

ABSTRACT: For the diplomatic relationship of Uzbekistan is thirty years. Since the day of independence, the country has been establishing contact with the world. The article contains statistics and indicators that will show with how many countries Uzbekistan has diplomatic relations and with which it does not. In addition, the article shows tourism data and how tourism affects diplomacy. Moreover, the article contains the country's foreign policy.

Keywords: Uzbekistan, strategy, diplomacy, foreign policy, international arena, globalization, politics, Central Asia, United Nations.

History has proved that no state can grow in isolation from the rest of the world and Uzbekistan is no exception. The Republic of Uzbekistan gained state independence on August 31, 1991, under severe political and socioeconomic conditions. Since, the prevailing colonial regime did not allow for the Republic's autonomous growth for 130 years. The declaration of independence charged the people and the country's leadership with enacting major reforms. The Republic of Uzbekistan was recognized as an independent state by the international community, as a result, of the administration led by the first president of Uzbekistan domestic and foreign policies. Uzbekistan created its unique development model in a short period. Now, country engages in bilateral and mutually beneficial economic, political, and cultural cooperation with countries in North and South America, Europe, the Middle East, and Asia. As a result, of a balanced foreign policy, Uzbekistan has been recognized by more than 180 countries around the world. The Republic of Uzbekistan is a member of a number of influential international organizations, including the United Nations, the Commonwealth of Independent States, and the Shanghai Cooperation Organization.

Firstly, Diplomacy. The Republic of Uzbekistan has diplomatic connections with 138 countries around the world for 2022. In Tashkent currently for 2022, there are 44 embassies of foreign countries, 1 consulate general, 8 honorary consuls, 17 representative offices of international organizations, 13 representative offices of international intergovernmental and governmental organizations of foreign countries, and 1 trade representative office with diplomatic status.

In addition, there are countries that recognized the independence of the Republic of Uzbekistan but did not establish diplomatic relations. These countries are: The Republic of Sierra Leone, The Republic of Botswana, The Republic of Djibouti, The Gabonese Republic, The Republic of Cabo Verde, The Republic of Equatorial Guinea, Burkina Faso, The Kingdom of Lesotho, The Togolese Republic, The Republic of Madagascar, and The Republic of Somalia.

Secondly, Relationship with world. The current President of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev has made many reforms in the foreign policy of country. Uzbekistan has become open to other countries like never before. The first mission of President of Uzbekistan Shavkat Mirziyoyev was increasing relationships with neighboring countries.¹ After election, cooperation in the Central Asian region grew up sharply. The delimitation of the Republic of Uzbekistan state border has been accelerated, thereby reducing tensions with neighbors. As a result, the number of diplomatic missions in foreign countries has increased. From 1991 to 2016, diplomatic missions were 45 and diplomatic missions from 2017 to 2021 were 53, Statistics shows that from 2017 diplomatic

1 Sh. Mirziyoyev. Strategy for a New Uzbekistan. 2021. P 459.

missions increased.¹ Uzbekistan welcomes conversation and wishes to expand collaboration with all partners in the interests of peace, progress, and prosperity. The main goal of the Republic of Uzbekistan's foreign policy is to strengthen the country's independence and sovereignty, strengthening the country's position and standing in the international arena, joining the ranks of established democratic governments, establishing a security, stability, and good neighborly belt around Uzbekistan. Statistics show that Uzbekistan never participate in peacekeeping operations or never participate in military actions abroad. Because, the Republic follows a non-alignment policy with military-political blocs, prohibiting the deployment of foreign military bases and infrastructure on its territory, as well as the participation of the country's military personnel in peacekeeping operations or military engagements overseas. Uzbekistan advocates for the peaceful resolution of all disagreements and conflicts.² To expand diplomatic relationship in 2017 country established new relations countries:

- ❖ Republic of Panama
- ❖ Commonwealth of Dominica
- ❖ Republic of San Marino
- ❖ Grenada
- ❖ Federal Democratic Republic of Nepal

Thirdly, Reforms in tourism sphere. The globalization of tourism allows people to regard the entire world as a single tourism market based on the uniformity of national, cultural, behavioral, and other market features, rather than on national characteristics. Tourism is currently the steadiest sort of economic activity. Therefore, Uzbekistan created new visa-free regime with 93 countries and for 57 countries received simplified visa regime, for development of tourism and diplomacy. Created mechanism of visa, to make it easier to obtain a visa. Moreover, country created an E-visa through a special system. Foreign citizens have the right to enter the Republic of Uzbekistan without a visa; the treatment process is paused by the portal until the moment of payment, and the user will notified that visa is no required. These reforms showed good result in short period. For example, in 2016, 1.3 million foreign visitors visited Uzbekistan, in 2017, 2.7 million, 5.4 million in 2018 and in 2019 foreign visitors were 6.7 million.³ Most visitors came from Kazakhstan, Tajikistan, Kyrgyzstan, Turkmenistan, the Russian Federation, Turkey, Afghanistan, China, the Republic of Korea, and India. As mentioned earlier, after increasing relationship with neighboring countries gave his result. The year 2020 was extremely lethal for the tourism industry in the world.⁴ In the current context of the global coronavirus outbreak, tourism is the industry most affected by border closures and travel restrictions between nations. Many countries have already begun to create and implement a system of tourist site accreditation to ensure their safety from the outbreak. According to the President of the Republic of Uzbekistan's decree No. 4755 dated June 19, 2020, the Safe Tourism Fund was established with a 20 billion uzbek sum initial contribution from the Anti-Crisis Fund under the Ministry of Finance.⁵ However, the year 2021 showed good results for Uzbekistan in general. Increased the number of flights from Turkey to 18 per week in 2021, double the number from Indonesia, triple the number from Malaysia, and open connections to five new Middle Eastern destinations.

Fourthly, Foreign policy. It should be noted that there are clear, well-thought-out pragmatic tasks that correspond to country's state interests in the development of country's ties with each state and each international body. Consular service system simplified. As mentioned earlier, created visa-free regime for foreign citizens. In 2016 free visa were only for 8 countries after reforms visa simplified to 81 countries. New strategy of Uzbekistan in foreign relation is openness. Therefore, diplomatic relationship one of the main mission of country after 2017. The Republic of Uzbekistan has 55 diplomatic and consular missions in foreign countries and international organizations. Uzbekistan is a member of over 100 international organizations and engages in multilateral cooperation through various frameworks.⁶ The number of agreements signed in support of the

1 Message from the President: Priorities for 2021. Journal of the “Development Strategy Center”. 2021. P 120.

2 Foreign Policy. (2021). Retrieved from: <https://mfa.uz/en/pages/vneshnaya-politika>

3 International treaties of the Republic of Uzbekistan. (2019). Retrieved from: <https://lex.uz/docs/4193763>

4 Diplomatic relations. (2021). Retrieved from: <https://reforms.uz/en/direction-05.html>

5 Sh. Mirziyoyev. New Uzbekistan. 2021. P 182.

6 Message from the President: Priorities for 2021. Journal of the “Development Strategy Center”. 2021. P 120.

expansion of collaboration with the United Nations has increased, from 2017 signed seven Plans and four Resolutions. Before there was not any plans or resolutions. Moreover, in Action strategy of New Uzbekistan 202-2026 indicated that economic and financial cooperation with the UN and its agencies, as well as the formation of consultative alliances would be more active.¹ In addition, the number of states and official visits almost doubled, in 2016 were about 8 and from 2017 increased to 15 per year. The data shows that from 2017 Uzbekistan became open to the world and globalization going on its way.

In conclusion, for the last 30 years Uzbekistan more independent from other countries and created a good relationship with almost all countries, especially with all neighbors in Central Asia. Uzbekistan consider United Nations as the only universal organization responsible for maintaining international peace and security, as well as for promoting the sustainable development of states in the context of the rapid processes of globalization and will continue to participate actively in the work of the United Nations. Uzbekistan pursues a proactive and flexible approach, including in its relations with international partners, involving them in the development and implementation of programs. This approach contributes to the active development and use of bilateral and multilateral cooperation mechanisms to ensure the most favorable external conditions for the continuation of large-scale reforms, attracting foreign investment and technology, and the formation of a multivariate system of transport and communication corridors that ensure Uzbekistan's reliable and stable entry into major world markets.

List of Reference

1. 2019 outcomes: tourism. (2019). Retrieved from:
<https://strategy.uz/index.php?news=797&lang=en>
2. Diplomatic relations. (2021). Retrieved from:
<https://reforms.uz/en/direction-05.html>
3. D. Saifullaev. Uzbekistan-SCO: Trends in the development of multilateral cultural diplomacy. Journal “Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences”. Issue 20. 2021.
4. D. Farmonova. Bilateral relations between the Republic of Tajikistan and the Republic of Uzbekistan during the period of independence. Bulletin of the “Pedagogical University”. 2019.
5. E-visa. (2018). Retrieved from:
<https://e-visa.gov.uz/main>
6. Foreign Policy. (2021). Retrieved from:
<https://mfa.uz/en/pages/vneshnaya-politika>
7. Message from the President: Priorities for 2021. Journal of the “Development Strategy Center”. 2021. P 120.
8. The World Bank in Uzbekistan. (2022). Retrieved from:
<https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/overview#context>
9. Results for four years. Journal of the “Development Strategy Center”. 2021. P 160.
10. Sh. Mirziyoyev. New Uzbekistan. 2021. P 182.
11. Sh. Mirziyoyev. Strategy for a New Uzbekistan. 2021. P 459.
12. Tourism development in Uzbekistan. (2021). Retrieved from:
<https://review.uz/en/post/razvitiye-turizma-v-uzbekistane-obzor-turotrasli-za-2016-2020-gg>

¹ Results for four years. Journal of the “Development Strategy Center”. 2021. P 160.

ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ТИЗИМИДА ХАЛҚ ҚАБУЛХОНАЛАРИ
ФАОЛИЯТИНИНГ ХУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ВА
УЛАРНИНГ МАҚОМИНИ МУСТАҲКАМЛАШ

Маматқулов Шоҳруҳ Қудратжон ўғли
Жаҳон иқтисодиёти ва
дипломатия университети магистранти
+998974431663
shoxruxtamatqulov1@gmail.com

АННОТАЦИЯ: Мазкур мақолада давлат бошқаруви тизимида Халқ қабулхоналари фаолиятининг хуқуқий асосларини такомиллаштириш, ушбу тизимда амалга оширилаётган ишлар ва уларнинг фаолиятидаги айрим камчиликлар ҳамда хорижий мамлакатларда мазкур тизимни қай даражада самарали йўлга қўйилганлиги юзасидан масалалар ҳақида сўз юритилади.

КАЛИТ СЎЗЛАР: халқ қабулхоналари, жамоатчилик назорати, сайёр оммавий қабул, петиция, минималистик ёндашув, электрон мурожаат, «We the people».

Халқ қабулхоналари давлат органлари билан аҳоли ўртасида очик мулоқотни йўлга қўйиши, долзарб муаммоларни аниқлаш, мурожаатлар қонуний ва сифатли кўриб чиқилишини таъминлаш, давлат ҳокимияти ва бошқаруви, хўжалик бошқаруви органлари, барча даражадаги ҳокимиятлар билан фуқаролар ўртасидаги ҳамкорлик механизмига айланди.

Халқ қабулхоналари фаолиятининг хуқуқий асослари Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Жисмоний ва юридик шахсларнинг мурожаатлари билан ишлаш тизимини тубдан такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида»ги ПФ-4904-сон Фармони, Президентнинг 2019 йил 17 январдаги «Аҳоли муаммолари билан ишлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-5633-сон Фармони, Президентнинг 2019 йил 20 февралдаги «Ўзбекистон Республикаси Президентининг халқ қабулхоналари фаолияти билан боғлиқ низомларни тасдиқлаш тўғрисида»ги ПҚ-4197-сон Карорида белгиланган. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 19 февралдаги ПҚ-4197-сон қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги Халқ қабулхоналари тўғрисидаги Низом» да Халқ қабулхоналарининг 18 та вазифаси белгиланган[1].

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сон Фармони билан тасдиқланган «2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси» ҳамда «2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини «Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла иили»да амалга оширишга оид давлат дастури» нинг Халқ билан мулоқотнинг механизmlарини такомиллаштиришга оид 11-мақсаднинг 41-бандига мувофиқ Халқ қабулхоналари фаолиятининг хуқуқий асосларини такомиллаштириш ва уларнинг давлат бошқаруви тизимидағи мақомини мустаҳкамлаш вазифаси Олий Мажлис Қонунчилик палатасига юклатилган [2].

Хусусан бугунги кунда Халқ қабулхоналари аҳоли мурожаатлари билан ишловчи тузилманинг ўзига хос кўриниши бўлсада унинг хуқуқий мақомини белгилаб берувчи маҳсус норматив-хуқуқий хужжат қабул қилинмаган. Фақат қонун ости хужжатлари билан тартибга солинган.

Ваҳоланки Президент администрацияси таркибий тузилмасига кирувчи алоҳида таркибий бўлинма фаолияти маҳсус қонун билан тартибга солиниши шунингдек Халқ қабулхоналарининг ижро органлари тизимидағи ўрнини аниқ белгилаш, ташкил этиш ва тутгатиш тартибини кўрсатиш мақсаддага мувофиқ.

Маълумот учун: 2021 йилда Ўзбекистон Республикаси Президентининг виртуал ва вилоятлардаги Халқ қабулхоналарига 1,6 миллиондан ортиқ (ойда ўртача 133 минг, кунига ўртача 4,4 мингдан зиёд) мурожаат келиб тушган. Келиб тушган 318 минг 559 та мурожаатнинг 302 минг 527 таси кўриб чиқилиб, 287 минг 489 таси қаноатлантирилган, 206 минг 719 таси ижобий ҳал этилган.

Таҳлилларга кўра, Вазирлик ва идоралар кесимида таҳлил қилганда энг кўп мурожаатлар

Молия вазирлигига оид бўлган (173 мингта). Унга кейинги ўринларда Ички ишлар вазирлигига тегишли (122 мингта), Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигига тааллуқли (105 мингта) мурожаат келиб тушган. 2021 йилда вилоят, туман ва шаҳарлар секторлари раҳбарлари томонидан Халқ қабулхоналари билан ҳамкорликда 31 927 та сайёр оммавий қабуллар ўтказилган.

Бироқ бугунги кунда айрим Халқ қабулхоналари фаолияти жамоатчилик назорати вакилларининг танқидига сабаб бўлмоқда. Хусусан рост24.уз ахборот сайти томонидан Халқ қабулхоналарининг фаолияти юзасидан (Тошкент шаҳар Мирзо Улуғбек тумани Ҳалқ қабулхонаси) «2017 йил аввалида катта резонанс берган «Халқ қабулхоналари» бугун қандай ахволда? Минглаб мурожаатларни қабул қилган, ечим топиб берган, аҳолида катта ишонч уйғотган бу катта тизим бугун кичрайиб уйқуга кетмаяптими? Қабулхоналарда ишлайдиган ходимлар нима ишлар билан машғул? Давлат бюджетидан қурилган, республиканинг ҳар бир туман ва шахрида қад ростлаган ҳашаматли қабулхоналар нега бугун ҳувиллаб ётиди? Улар почтачи вазифасига ўтиб олмадими?» номли пост 2021 йил 20 майда қўйилган[3]. Ваҳоланки бугунги кундаги мурожаатлар билан ишлашнинг ҳақиқий ҳолати таҳлил қилинганда аксарият мурожаатларга «кўриб чиқилди», «тушунириш берилди», «ўрганилди», «кўриб чиқиш учун юборилди» каби натижаси ноаниқ жавоблар берилаётганлиги кузатилади.

Ҳалқ қабулхоналари фаолиятидаги бундай муаммоларнинг юзага келаётганлиги мазкур тузилма ҳукуқий мақомининг ноаниқлигидир.

Жисмоний ва юридик шахслар мурожаатлари билан ишлаш тизимининг хорижий давлатлар тажрибаси ўрганилди. Хусусан Европа давлатларида фуқароларнинг мурожаатлари билан ишлаш маъмурий тартиб-таомиллар бўлиб ҳисобланади, шунингдек мурожаатлар билан ишлашда адвокатура институти жуда яхши ривожланган. Адвокатура институти зарур ҳолларда ўз мурожаати юзасидан давлат органи ёки мансабдор шахс фаолиятидан қониқмаган фуқароларга доимо «ёрдамга шошилади».

Европа мамлакатларида давлат органларига мурожаат қилиш ҳукуки давлатнинг парламент ва қонунчиликни назорат қилиш бўйича анъанавий назорат функцияларининг бир қисми ҳисобланади. Ушбу мамлакатларда мурожаатларни қабул қилиш ва жавоб бериш учун масъул бўлган давлат органлари парламент ёки қонунчилик органининг таркибиға киради.

Европа мамлакатларида мурожаатларни кўриб чиқишга масъул бўлган органлар мақомига кўра бир-бирига ўхшашлигини кўриш мумкин. Бундай тизимнинг жорий этилиши уларнинг ижро ҳокимиятидан мустақил бўлишига ва ижро органларининг фаолиятини тегишли қонунлар билан назорат қила олишига ҳам имконият яратади.

Германия қонунчилигига ҳар бир шахс алоҳида ёки бошқа шахслар билан биргаликда ваколатли органларга ва ҳалқ ваколатхоналарига мурожаат қилиши мумкинлиги белгиланган[4]. Бунда илтимоснома ёки шикоят «петиция», уни тақдим этган шахс эса «петиционер» деб аталади. Худди шундай тартиб АҚШ, Буюк Британия, Австралия ва Австрияда ҳам мавжуд.

Мурожаатчиларга енгиллик яратиш мақсадида Германия парламентининг веб-сайти орқали петиция юбориш имконияти яратилган бўлиб, ушбу веб-сайтда петициянинг намунавий шакли ҳам кўрсатилган ва петиционер шуни тўлдирган ҳолда ўз мурожаатини юбориши мумкин. Электрон петиция юборилганда петиционернинг исми ва электрон почта манзили кўрсатилиши лозим.

Германиянинг мурожаатлар билан ишлаш тизимини содда ва мурожаатчилар учун қулай шаклга эга, дейиш мумкин. Бундай тизимнинг йўлга кўйилиши мурожаат этувчиларга ўз ҳукуқларини амалга оширишда қўшимча хизматлардан фойдаланишини талаб қилмайди.

Буюк Британияда мурожаатларни кўриб чиқиш учун парламентнинг қуий палатасида қўмита ташкил этилган. Қўмита 11 та депутатдан иборат бўлиб, бунда ҳар бир партиянинг қўмитада иштирок этувчи аъзолари сони уларнинг палатадаги сонидан келиб чиқиб белгиланади.

Буюк Британияда ёзма шаклдаги мурожаатларни фуқаролар тўғридан-тўғри парламентга тақдим эта олмайди, улар парламент аъзоси, қоида тариқасида, маҳаллий аъзо орқали мурожаат қилишади. Мурожаат (петиция) депутат томонидан палатага тақдим этилиши учун қуйидаги шартларга риоя этилиши лозим:

- мурожаат бевосита палатага бўлиши ва палата ваколатига кирувчи масала бўйича ҳаракат амалга оширилиши ёки хукумат томонидан чоралар кўрилиши сўралган бўлиши;
- ҳурмат билан баён этилган бўлиши ва ҳақоратлар бўлмаслиги;
- матн чизилган бўлмаслиги ёки имзоланганидан сўнг қўшимча матн мавжуд бўлмаслиги;
- петиционерлар томонидан имзоланган бўлиши;
- инглиз тилда ёзилган бўлиши ёки инглиз тилида ёзилмаган бўлса, унинг депутат томонидан тасдиқланган таржимаси мавжуд бўлиши;
- мурожаат этувчиларнинг исми, манзили, асл имзолари (фотонусхалар ва электрон имзоларга йўл қўйилмайди) мавжудлиги[5].

АҚШда бошқа мамлакатлар амалиётидан фарқли ўлароқ, мурожаат қилиш хуқуки штатлар мурожаатларни фақат қабул қилишини талаб қиласди, бунда уларга жавоб бериш мажбурий эмас. Шу билан бирга, ушбу мамлакатда давлат томонидан мурожаатлар бўйича назорат ўрнатилмаган «минималистик ёндашув» мавжуд. Давлат томонидан мурожаат қилиш жараёни тартибга солинмаган ёки назорат қилинмайди, электрон мурожаатлар бундан мустасно.

Бундай тартибнинг мавжуд бўлиши, бир қарагандা, ушбу мамлакат фуқароларининг мурожаат қилиш хуқуки кафолатланмаган, деган фикрга ҳам олиб келиши мумкин. Бироқ биз бундай фикр билдиришдан йироқмиз. Сабаби, АҚШда суд тизими ривожланган бўлиб, ҳар қандай хукуқ бузилиши ёки давлат органлари томонидан фуқароларнинг хукуқлари бузилган ҳолларда судлар орқали ҳимоя қилинади. АҚШда интернет орқали мурожаат қилиш амалиёти кенг тарқалган. Хусусан, кўп ҳолларда мурожаат қилиш жараёни хусусий нотижорат лоббичи ташкилотлар томонидан ташкил қилинади, бунда улар фуқаролар номидан ўз мулкий манфаатлари ушбу фуқароларники билан мос келганда мурожаат қиласди.

АҚШ Президенти маъмурияти сиёсий эксперталriga мурожаат қилиш учун 2011 йилда маъмуриятнинг расмий веб-сайтида «Биз ҳалқмиз» («We the people») бўлими ташкил этилган. АҚШда петицияларни тўғридан-тўғри Оқ уйнинг Ёзишмалар бўлими орқали ёки «We the people» орқали юбориш мумкин. «We the people» одамларнинг муаммоларини ҳал қилиш учун жорий этилган бўлиб, петициялар юбориш учун маҳсус тизим ҳисобланади. Шунга кўра, ушбу тизим кенг тарқалган. Электрон мурожаат, яъни «We the people» орқали петиция юбориш учун мурожаатчи whitehouse.govда рўйхатдан ўтиши (логин орқали) лозим[6].

Юқоридаги таҳлиллардан ҳамда хорижий давлатлар тажрибасидан келиб чиқиб Ўзбекистонда ташкил этилган Халқ қабулхоналари фаолиятини такомиллаштириш, мазкур таркибий тузилманинг янада самарали ишлашини таъминлаш мақсадида «Ўзбекистон Республикаси Халқ қабулхоналарининг хуқукий мақоми тўғрисида» ги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш таклиф этилади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 19 февралдаги ПҚ-4197-сон қарори билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги Халқ қабулхоналари тўғрисида Низом»
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги ПФ-60-сон Фармони билан тасдиқланган «2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси»
3. <https://rost24.uz/uz/news/357>
4. Residence Act in the version promulgated on 25 February 2008 (Federal Law Gazette I p. 162), most recently amended by Article 4b of the Act of 17 February 2020 (Federal Law Gazette I p. 166)
5. <https://www.supremecourt.uk/about/appellate-committee.html>
6. [https://en.wikipedia.org/wiki/We_the_People_\(disambiguation\)](https://en.wikipedia.org/wiki/We_the_People_(disambiguation))

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 5-ҚИСМ

Масъул мухаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳих: Файзиев Фарруҳ Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.05.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000